

11-1. גאנס ואח'

על ידי ב"כ עו"ד נדיה דקה ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

נ ג ד

1. שירות בתי הסוהר

2. השר לביטחון פנים

על ידי פרקליטות המדינה, מחלקת בג"צים
רח' צאלח א-דין 29 ירושלים
טלפון: 073-3925246; פקס: 02-6467011

המשיבים

תגובה מטעם המשיבים לעתירה המתוקנת

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 26.1.21, ולהחלטות כב' המשנה לנשיאה מלצר מימים 10.2.21 ו-25.2.21, מתכבדים המשיבים 1-2 (להלן גם: המדינה), להגיש תגובתם לעתירה המתוקנת.

כזכור, עתירה מתוקנת זו הוגשה בהמשך להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 1.12.20 שזו לשונה:

"1. העתירות שבפנינו התבססו על תשתית עובדתית ומשפטית, אשר חלו בה שינויים בעקבות הסדרים משפטיים שונים, אשר נועדו למנוע את התפשטות נגיף הקורונה בבתי הכלא, ולפיכך רוב הסוגיות שהועלו בעתירות מיצו עצמן בהקשר לחקיקה שהייתה בתוקף בעת הגשתן. יחד עם זאת, לאחר עיון במכלול החומר שבתיק, בהודעה המעדכנת מטעם המשיבים מתאריך 09.11.2020 ובתגובות העותרים לה, הנזכרות בכותרת – ראינו לנכון להתיר לעותרים לתקן את עתירותיהם רק ביחס לאפשרות כי לאסירים ולעצורים ביטחוניים, אשר היו זכאים לקבל ביקורי משפחות, אך הדבר נמנע מהם כתוצאה מהגבלות שונות שהוטלו בשל התפשטות נגיף הקורונה, תוסדר חלופה של קיום קשר טלפוני עם אותם בני משפחה. זאת, ככל שהדבר אינו סותר את התכליות של הגבלת קשריהם של אסירים ביטחוניים עם העולם שמחוץ לבית הכלא. כפי שנקבעו בפקודת נציבות שירות בתי הסוהר מס' 03.02.00. שכותרתה: "כללים ביחס לאסירים ביטחוניים.

2. העתירות המתוקנות, שתצומצמנה לנושא זה בלבד, תוגשנה תוך 14 יום ממועד החלטה זו, ולאחר שנעיין בהן נחליט בדבר דרך המשך הטיפול בהן." [הדגשות הוספו – הח"מ]

2. במסגרת העתירה המתוקנת התבקשו הסעדים הבאים:

"(א) מדוע לא ייקבע הסדר המבטיח לכלל הכלואים הפלסטינים המסווגים כביטחוניים, שמירה על קשר עם בני משפחה באמצעים טכנולוגיים ובתדירות מספקת, בגירים וקטינים כאחד, במהלך תקופת התפרצות נגיף הקורונה בישראל;

(ב) מדוע לא ייקבע הסדר המאפשר לכלואים אשר אובחנו כחיוביים לנגיף הקורונה או אשר היו במגע עם חולה מאומת, לשוחח עם בני משפחתו באופן תדיר, ועד לסיום תקופת המחלה, על מנת לעדכןם במצבו הבריאותי.

(ג) מדוע לא ייקבע הסדר המאפשר לקטינים בכלל, ואלה הנמצאים בבידוד בפרט, לשוחח בתדירות סבירה עם בני משפחותיהם, ובדומה לתדירות המתאפשרת במסגרת ה"פילוט" בכלא "דמון". [הדגשות הוספו – הח"מ]

כבר עתה יודגש כי הסעדים שהתבקשו בעניין קשר ב"אמצעים טכנולוגיים ובתדירות מספקת", חורגים מגדר החלטת בית המשפט הנכבד בדבר תיקונה של העתירה כאמור.

3. מכל מקום, המשיבים יטענו, כי דינה של העתירה להידחות על הסף ולגופה.

4. כפי שיפורט בהרחבה להלן, דינה של העתירה להידחות על-הסף, בשל קיומו של סעד חלופי, לכל אסיר החפץ בכך, בדמות הגשת עתירת אסיר לבית המשפט המחוזי. שכן, השאלה הנוגעת לקיום קשר טלפוני של אסיר כזה או אחר עם בני משפחה (מדרגה ראשונה), חלף ביקורים, היא במובהק בגדרי "עניין הנוגע למאסרו" של אסיר. כמו כן, בהתאם להלכה הפסוקה, אין די בהעלאת טענות כלליות בנוגע למדיניות המשיבים, כדי לגרוע מסמכותו של בית המשפט המחוזי במסגרת עתירת אסיר.

כן יודגש, כי הגשת עתירה כוללנית לבית המשפט הגבוה לצדק, מקום שקיים סעד חלופי, אינה דרך המלך לביקורת שיפוטית על מדיניות שירות בתי הסוהר, אשר כפי שיורחב להלן, עולה בקנה אחד עם ההלכה הפסוקה בנוגע לקשר עם החוץ של אסירים ביטחוניים.

5. מעבר לאמור, דינה של העתירה להידחות גם לגופה.

6. כך, באשר לסעד המבוקש בעניין קביעת הסדר גורף המאפשר לכלל האסירים הביטחוניים אפשרות לקיום קשר באמצעים טכנולוגיים בתדירות קבועה עם בני משפחותיהם בתקופת משבר הקורונה חלף ביקורי משפחות, המשיבים יטענו כי דינו להידחות שכן המסוכנות הנשקפת לביטחון המדינה הגלומה בקשר של אסירים הביטחוניים עם החוץ אינה פגה גם בעת החירום בתקופת משבר הקורונה והטעמים הביטחוניים העומדים בבסיס הכלל האוסר על קשר טלפוני של אסירים ביטחוניים עם החוץ עומדים בעינם ואינם מתאינים גם בתקופה זו.

7. בנוסף, ובאשר לטענות בעניין שלילת קשר עם העולם החיצון, יצוין כי לאורך תקופות ממושכות השנה חודשו ביקורי המשפחות, תוך שאסירים ביטחוניים רבים, לרבות בני המשפחה של העותרים 1 ו-3, קיבלו ביקורים במהלכן. בתקופת הסגר השלישי החל מסוף חודש דצמבר האחרון לא הותרו ביקורי משפחות, ובין היתר בשים לב לנתוני התחלואה הרלבנטיים באיו"ש הגדלים, נכון לעת הזו, לא חודשו ביקורי משפחות מאזור יהודה

ושומרון. יחד עם זאת, יצוין כי הגורמים המוסמכים בשירות בתי הסוהר עורכים בעניין זה הערכות מצב עיתיות תכופות, בהתאם למכלול הנתונים הרלבנטיים.

כמו כן, יצוין כי אסיר תושב אזור רשאי לקבל ביקור של בן משפחה מדרגה ראשונה שהוא תושב ישראל (ובאישור חריג בן משפחה מדרגת קרבה שניה); כן מותרים ביקורים של מבקרים רשמיים ונציגי הצלב האדום; פגישות עם עורכי דין לצורך מתן שירות מקצועי; וכן מתאפשרת העברת דואר. בנוסף, נעדכן כי הוחלט לאפשר שיחה טלפונית חד-פעמית לאסירים ביטחוניים תושבי אזור המוחזקים במר"ש (מתקן רפואי שב"ס) ולאסירות ביטחוניות תושבות האזור, בכפוף לתנאים שיפורטו בהמשך (ראו: סעיף 70); וכן חלה ההוראה בסעיף 19 לפקודת אסירים ביטחוניים בעניין אפשרותו של אסיר ביטחוני להגיש בקשה פרטנית לשיחת טלפון מטעמים הומניטאריים מיוחדים (וככל הנדרש, החלטות בעניין זה ניתנות לתקיפה במסגרת עתירת אסיר).

משכך, הטענה הכללית כאילו כלל האסירים הביטחוניים מנותקי קשר עם העולם החיצון משך תקופה ארוכה, אינה נכונה עובדתית ודינה להידחות.

8. באשר **לסעד השני**, יצוין כי בהתאם להודעת המדינה בהליך דן מיום 3.5.20, **אין מניעה לאפשר לעצורים ואסירים ביטחוניים המצויים במשמורת שירות בתי הסוהר, שיחת טלפון חד-פעמית קצרה לבן משפחה מקרבה ראשונה במקרה בו יתברר כי כלוא חלה בקרונה או נדרש לבידוד מחמת מגע עם חולה מאומת בקרונה (בסייגים המפורטים בהודעת המדינה האמורה לגבי עצורים בחקירה ואסירי חמאס תושבי רצועת עזה)**. זאת, בכפוף להגשת בקשה על ידי האסיר, בהעדר מניעה ביטחונית פרטנית קונקרטיית אחרת ולהסדרה המתאימה לגבי אופן ביצוע השיחה בידי שב"ס.

9. באשר **לסעד השלישי**, כפי שהובהר במסגרת כתבי בי-דין מטעם המדינה בהליך דן, **לאסירים ביטחוניים קטינים** המוחזקים בבית הסוהר דמון ניתנות שיחות טלפוניות לבני משפחה במסגרת הפיילוט שנערך, ובכפוף לתנאים שנקבעו במסגרתו. בעניינם של שאר האסירים והעצורים הביטחוניים הקטינים, אשר אינם זוכים לביקורי משפחה, **חל הסדר מיוחד לפיו הם רשאים לקיים שיחת טלפון אחת לשבועיים לקרוב משפחה מדרגה ראשונה**, בתנאים שפורטו בהודעות המדינה בהליך דן. לעמדת המדינה, מדובר בהסדר מאוזן ביותר שאינו מגלה עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד וגם דינו של הסעד שהתבקש בעניין זה – להידחות.

הכל כפי שיפורט להלן.

כלל ההדגשות במסמך זה הוספו על ידי הח"מ, אלא אם צוין אחרת.

1.א. רקע תמציתי על התפרצות מחלת הקורונה והתמודדות עמה

10. מדינות העולם ובכלל זה ישראל, מתמודדות מאז חודש דצמבר 2019 ועד היום עם מגפה כלל עולמית כתוצאה מהתפרצות והתפשטות של נגיף הקורונה, המכונה SARS-CoV-2, הגורם למחלה COVID-19 (להלן: **נגיף הקורונה או הנגיף**).
11. לצורך התמודדות עם הנגיף, מדינות רבות בעולם ובהן ישראל, נקטו ועודן נוקטות צעדים מרחיקי לכת במטרה לצמצם את ההדבקה ואת התפשטות המחלה. ההתמודדות עם המגפה דורשת מרשויות השלטון בישראל צעדים חריגים שמטרתם לשמור על חייהם של תושבי ישראל ולמנוע קריסה של מערכת הבריאות, כגון הטלת מגבלות תנועה חמורות על כלל אוכלוסיית המדינה או על חלקים רחבים ממנה, הגבלת כניסת אנשים ממדינות אחרות, הטלת חובת בידוד ועוד. התמודדות זו דורשת התנהלות חירום דינמית, לרבות במישור המשפטי, המאפשרת מתן מענה הולם לצרכים המשתנים לפי הנתונים העדכניים.
12. מדינת ישראל מתמודדת כיום עם גל תחלואה שלישי, החמור ביותר שהיה מתחילת המגיפה. בגל הנוכחי מספר המאומתים הגיע לשיא של מעל 10,000 חולים מאומתים ליום (מעל 8,300 חולים מאומתים ליום בממוצע שבועי). לצד זאת, ניכרת בימים האחרונים התייצבות במספר המאומתים (סביב 3,600 ליום לאחר שחלה ירידה) וירידה במספר החולים במצב קשה (בפרט בקרב אוכלוסיית המתחסנים), וכן מקדם ההדבקה ירד אל מתחת ל-1 (אולם, בימים האחרונים שב ועלה וניצב נכון ליום 28.2.21 על 0.99). זאת, ככל הנראה תוצאה של מבצע החיסונים הנרחב והגבלות הפעילות במשק ובחברה הישראלית בכלל.
13. יחד עם זאת, בשבועות האחרונים עולה וצף איום נוסף על מצב התחלואה, אשר נובע מהופעה של נגיפים המכילים שינויים גנטיים. במהלך המגפה, ריצוף גנומי של הנגיף הראה שהנגיף מסוגל להשתנות דרך מוטציות במבנה החומר הגנטי שלו. לאורך הזמן נוצרים וריאנטים שונים המכילים מוטציות מאפיינות. כעת ידועים בעולם לפחות שלושה וריאנטים בעלי משמעות קלינית ואפידמיולוגית חשובה. בווריאנטים אלו קיימות מוטציות שגורמות לשינויים בחלבון הדורבן, שהוא אתר הקישור של הנגיף לתאי האדם, אך גם יעד חשוב של מערכת החיסון, והאתר אליו רוב החיסונים הקיימים כיום מכוונים. שינויים בחלבון זה עלולים להשפיע על מהירות התפשטות של הנגיף, רמת "האלימות" שלו, "הכרת" הנגיף על-ידי מערכת החיסון ועל יעילות החיסונים הקיימים. שינויים אלו עלולים להיות משמעותיים גם ביכולת של הנגיף להדביק מחלימים (לרבות מתחסנים). משמעות הדבר שייכתנו וריאנטים שיגרמו להדבקה חוזרת של אנשים שכבר החלימו מהנגיף מאחר שהנוגדנים שנוצרו לזן המקורי לא ישפיעו על הזן המוטנטי.

14. לא למותר להדגיש, כי עקב יכולתו של הנגיף להשתנות דרך מוטציות בחומר הגנטי שלו, קיים חשש כי וריאנטים אלו מביאים לידי הדבקה נרחבת ומהירה וכי למצער חלקם עמידים במידה מסוימת כנגד החיסונים שפותחו. משכך, הימצאות הווריאנטים בישראל עלולה לפגוע במבצע החיסונים המתקיים בימים אלו, ולפגוע בהישגיו במיגור המגפה. מטבע הדברים, כניסה נרחבת לישראל עלולה להביא לידי "יבוא" וריאנטים **נוספים** וכך להדבקה נרחבת בווריאנטים הידועים.

15. בהתאם לתמונת התחלואה והחששות שעמם מתמודדות הרשויות בנקודת הזמן הנוכחית, לרבות "יבוא" של תחלואה לתחומי מדינת ישראל, נקבעים – ומתעדכנים מעת לעת – ההסדרים המשפטיים במטרה לתת מענה לקשיים אלו.

כך, גם בעת הנוכחית עם היציאה לאחרונה מהסגר השלישי מוטלות מגבלות שונות על הציבור והמשק, בעיקרן מכוח חוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף-2020. כך למשל, בעניין הגבלת פעילות ושהייה במרחב הציבורי (תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלת פעילות והוראות נוספות), תש"ף-2020); הגבלת כניסה ויציאה מן הארץ (תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלת היציאה מישראל והכניסה אליה), התשפ"א-2021); בעניין מגבלות על פעילות מערכת החינוך (תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (הגבלת פעילות של מוסדות המקיימים פעילות חינוך), תש"ף-2020); בעניין חובת ביצוע בדיקה בכניסה לישראל (תקנות סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה) (חובת ביצוע בדיקה בכניסה לישראל), התשפ"א-2021); ועוד.

2.א. רקע תמציתי בעניין התמודדות שירות בתי הסוהר עם מגיפת הקורונה וההליך הקודם

16. שירות בתי הסוהר אשר אמון על החזקתם במשמורת בטוחה ונאותה של כ-14,000 כלואים – בין היתר בשים לב לתנאים הייחודיים השוררים בבתי המאסר ולאופיים כמותקנים סגורים – נערך, החל מחודש פברואר 2020 להתמודדות עם התפרצות הנגיף. לשם כך פועל שב"ס, בשינויים המחויבים, בהתאם להוראות הכלליות שמוציאה מעת לעת הממשלה והשר לביטחון הפנים, הן במבט "פנימה" והן במבט "החוצה": "פנימה", היינו נקיטת צעדים למניעת התפשטות הנגיף בתוך מתקני הכליאה, לרבות לאחרונה חיסון אוכלוסיית הסוהרים והאסירים (ראו בג"ץ 158/21 **רופאים לזכויות אדם נ' השר לביטחון פנים** (31.1.21)); "החוצה", היינו להפחתה, ככל הניתן, של הסיכוי להחדרת הנגיף אל בתי הכלא, תוך צמצום המגע בין אסירים לבין גורמי חוץ, ותוך מתן הוראות מתאימות לאוכלוסיית הסוהרים ועובדי המשיב, לרבות שינויים בהסדרי עבודתם. הכל כדי לצמצם חשיפתם של כלואים וסגל למקורות הדבקה אפשריים.

17. נשוב ונדגיש, כמפורט בהרחבה בתגובה מיום 1.4.20 לעתירה דן בטרם תיקונה (להלן: **תגובת המדינה**), כי שירות בתי הסוהר מתייחס להתמודדות עם המחלה כאל "מערכה"

לכל דבר ועניין, ועושה כל שלא ידו למניעת הדבקה והתפרצות המחלה בבתי הסוהר, וזאת בין היתר בשים לב לתנאים הייחודיים השוררים בבתי המאסר ולאופיים כמתקנים סגורים.

מטרת העל של שב"ס בעת חירום זו היא הצלת חי אדם, מניעת חדירת מחלת הקורונה לשרות בתי הסוהר והתפשטותה בתוך מתקני הכליאה ומתוכם אל החוץ, תוך שימור, ככל הניתן, של שגרת הפעילות והחזקת הכלואים במשמורת בטוחה, בריאה ונאותה. בשים לב לכך, פועל שירות בתי הסוהר במהלך השנה האחרונה בהתאם לתוכנית פעולה סדורה, אשר מתעדכנת באופן שוטף, בשים לב להערכות מצב עתיות שנערכות, ובשים לב לתמונת מצב התחלואה.

עוד יצוין בהקשר זה, כי במסגרת עתירות שונות הנוגעות להערכות שירות בתי הסוהר וגורמי המדינה להתמודדות עם התאמת מערך הכליאה הלאומי להתמודדות עם מגפת הקורונה, עמד בית המשפט הנכבד על המקצועיות וההתעמקות שאפיינה את היערכות שירות בתי הסוהר בבניית תכנית עבודה מקיפה ומפורטת לטיפול בנגיף הקורונה (ראו, למשל, בג"ץ 2279/20 רופאים לזכויות אדם נ' שירות בתי הסוהר (31.3.20); בג"ץ 2234/20 לשכת עורכי הדין נ' השר לביטחון הפנים (6.4.20); בג"ץ 2904/20 עדאלה נ' שירות בתי הסוהר (23.7.20)).

18. לענייננו, העתירה דן מתמקדת בהשלכות של הגבלות שהוטלו בעניין ביקורי משפחות אסירים, כחלק מן המאמץ להתמודדות עם התפשטות נגיף הקורונה ומניעת הדבקה בבתי הסוהר. על כן, נתמקד ברקע העובדתי הרלבנטי בעניין זה.

יצוין כי הדברים פורטו בהרחבה בכתבי בי-דין מטעם המדינה במסגרת ההליך דן (בטרם תיקון העתירה), ולפיכך נעמוד על עיקרי הדברים בתמצית.

19. עם תחילת התפשטות המגפה בישראל והטלת מגבלות על כלל הציבור כחלק מהמאמץ הלאומי למניעת התפשטות הנגיף בישראל (הסגר הראשון), ולנוכח הנחיצות והכרח הדחופים למניעת התפשטות הנגיף במקומות מעצר ובתי הסוהר, וצמצום ככל הניתן של היקף החשיפה של כלואים ואנשים סגל אל גורמים מן החוץ, הותקנו ביום 15.3.20 תקנות שעת חירום (מניעת כניסת מבקרים ועורכי דין למקומות מעצר ובתי סוהר), התש"ף-2020 (להלן: **תקנות שעת חירום**).¹ בתקנות שעת חירום הוקנתה סמכות לשר לביטחון הפנים להכריז על מניעת כניסת מבקרים ועורכי דין למקומות מעצר ובתי הסוהר בתנאים שנקבעו, תוך שבתקופת ההכרזה לא תותר כניסת מבקרים ועורכי דין (למעט חריג שנקבע בעת קיומו של צורך חיוני; ולמעט מבקרים רשמיים ונציגי צלב אדום, בעניין סדרי הביקור שלהם הותקנו בזמנו הוראות שעה פרטניות בפקודות הנציבות (ראו: סעיף 65 לתגובת המדינה)).

¹ לעניין צמצום כניסת מבקרים לבתי הסוהר בטרם התקנת תקנות שעת חירום, לרבות הפסקת ארגון ביקורים מרוכזים על-ידי הצלב האדום, ראו סעיפים 24-34 לתגובת המדינה.

ביום 17.3.20 הוצאה הכרזה כאמור על-ידי השר לביטחון הפנים, שהארכה בהמשך עד יום 9.6.20, ובתקופה זו עמדו בתוקפם ההסדרים בתקנות (תקנות שעת חירום פקעו ביום 15.6.20, שלושה חודשים מיום התקנתן).

בעניינין של תקנות שעת חירום אלו והשלכותיהן הוגשו העתירה המקורית בהליך דנן, במסגרתה התבקש לאפשר לאסירים ביטחוניים לקיים קשר טלפוני עם בני משפחותיהם כחלופה לביקורי המשפחות, ועתירה נוספת שאוחדה עימה, בג"ץ 2282/20, שתקפה את הוראות תקנות שעת החירום בעניין כניסת עורכי-דין.

20. ביום 1.4.20 הוגשה תגובה מפורטת מטעם המדינה, במסגרתה עמדה בהרחבה על הטעמים שבשלם על העתירות להידחות, לרבות ביחס לטענות בעניין דרישת מתן שיחות טלפוניות לכלל האסירים הביטחוניים חלף ביקורי המשפחות. בצד האמור הודיעה המדינה כי יתאפשר לאסירים ועצורים ביטחוניים קטינים שלא מוחזקים בבית סוהר דמון (שם ניתנות שיחות לבני משפחה במסגרת פיילוט, אליו נתייחס בהמשך) שיחה טלפונית לקרוב משפחה אחת לשבועיים (סעיף 109 לתגובת המדינה), והתנאים בעניין זה פורטו בהוראת שעה בפקודות הנציבות שהוצאה בזמנו בנושא וצורפה בהודעה נוספת מטעם המדינה מיום 1.4.20 (ראו גם החלטת בית המשפט הנכבד בתום הדיון מיום 2.4.20; דיון נוסף בעתירות נערך ביום 27.5.20).

21. ביני לבני, בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 22.4.20, בעניין האפשרות לאפשר שיחה טלפונית חד-פעמית לבני משפחה במקרים של העברה לבידוד או מגע עם חולה מאומת בקורונה וכן העברת איחולים לרגל הרמדאן, בהודעת המדינה מיום 3.5.20 נמסר כי "אין מניעה לאפשר לעצורים ואסירים ביטחוניים המצויים במשמורת שב"ס, שיחת טלפון חד-פעמית קצרה לבן משפחה מקרבה ראשונה, וכן לאפשר שיחה כאמור במקרה בו יתברר כי כלוא חלה בקורונה או נדרש לבידוד מחמת מגע עם חולה מאומת בקורונה. זאת, בהעדר מניעה ביטחונית/פרטנית קונקרטיית אחרת, ובכפוף להסדרה המתאימה לגבי אופן ביצוע השיחה בידי שב"ס. יובהר כי האמור לעיל לא יחול לגבי עצורים ביטחוניים המצויים בהליכי חקירה, ובנסיבות בהן אובחנו עצורים אלו כחולים מאומתים בקורונה, תימסר על כך הודעה לבן משפחה מדרגה ראשונה. ...." (כן הובהר כי האמור אינו חל בעניינים של אסירים ביטחוניים תושבי עזה המשתייכים לחמאס). ראו הודעות מעדכנות מטעם המדינה מימים 26.5.20 ו-5.6.20 באשר לנתונים בעניין זה.

22. בהמשך, בהתאם להחלטות בית המשפט הנכבד, הוגשו הודעות מעדכנות נוספות ביחס למצב הדברים שלאחר פקיעת תקנות שעת חירום ותום הסגר הראשון.

כך, בהודעה מיום 18.8.20 נמסר, בין היתר, כדלקמן:

5. " בכל הנוגע לביקורי משפחה, כאמור בתגובת המדינה לעתירות מיום 1.4.20 (להלן: תגובת המדינה), ביקורי משפחות מהאזור (איו"ש) מאורגנים במרוכז על-ידי נציגי הצלב האדום, ואלו חודשו עם פקיעת תוקפה של הכרזת השר לביטחון פנים מכוחן של התקנות, ובכפוף לכך שהמבקר אינו מאזור בו אחוז תחלואה גבוה בקורונה, ולכך שלא מוטלים סגר או מגבלות על כניסת פלסטינים לישראל. הלכה למעשה, ככלל מתאפשרת כניסת מבקר אחד לכל אסיר שמשפחתו מתגוררת בשטחי הרשות הפלסטינית אחת לחודשיים ובהתאם לתוכנית ההיסעים של הצלב האדום, בשיתוף פעולה ובתיאום עם גורמי מתאם הפעולות בשטחים ושב"ס; ובפועל נערכו מאות ביקורים כאמור מאז חודשו ביקורי המשפחות.

יצוין, כעולה גם מן האמור, כי תדירות ומספר המבקרים אינם לפי סיווגו של האסיר כביטחוני או פלילי, אלא בהתאם למקום התושבות ורמת התחלואה באזור ממנו מגיע המבקר; וזאת מן הטעם שנדרשת נקיטת זהירות רבה יותר בהכנסת מבקרים משטחי הרשות הפלסטינית, לגביהם לא ידועה למשל מידת היכולת לפקח ולאכוף באופן אפקטיבי, אחר מגבלות שהוטלו בשל התפשטות נגיף הקורונה.

יצוין עוד, כי אסירים ביטחוניים תושבי עזה המשתייכים לארגון הטרור חמאס אינם מקבלים ביקורי משפחות, בהתאם להחלטות השר לביטחון הפנים בעניינם של אסירים אלו (לעניין זה, ראו: פסק הדין בבג"ץ 6314/17 נמנע נ' ממשלת ישראל (פורסם באר"ש, 4.6.19), אשר הורה על דחייתה של העתירה בעניין זה).

יובהר כי אין באמור כדי לגרוע מן התנאים החלים על ביקורי אסירי ביטחוניים הקבועים בפקודת נציבות 03.02.00 "כללים ביחס לאסירים ביטחוניים", כגון קבלת ביקורי משפחה מדרגת קירבה ראשונה בלבד.

6. אשר לשיחות טלפוניות לאסירים ביטחוניים קטינים, יוזכר כאמור בתגובת המדינה, כי לקטינים המוחזקים בבית הסוהר דמון ניתנות שיחות טלפוניות לבני משפחה במסגרת הפיילוט שנערך, ובכפוף לתנאים ולמגבלות במסגרתו (ראו: סעיפים 54-55 ו-109 לתגובת המדינה).

אשר לאסירים ביטחוניים קטינים שלא מוחזקים בבית סוהר דמון (אשר מוחזקים בבתי הסוהר עופר ובמגידו), יצוין כי ביום 30.7.20 הורה ראש אגף האסיר בשירות בתי הסוהר – לאחר שהוראת השעה שנקבעה בעניין זה ועמדה בתוקפה עד תום ההכרזה של השר לביטחון הפנים מכוח התקנות לא חודשה – כי כל כלוא קטין ביטחוני, שאינו זוכה לביקורי משפחה בשל מגבלות הסגר או מגבלות הקשורות בנגיף הקורונה, יוכל לקיים שיחת טלפון אחת, פעם בשבועיים, לקרוב משפחה מדרגה ראשונה, ובכפוף לסייגים שנקבעו גם בעבר בתקופת תוקפה של הוראת השעה בעניין זה."

בהמשך, עם העלייה בממדי התחלואה וההחלטה על סגר שני הופסקו ביקורי המשפחות בתקופה זו. בתום הסגר השני, החל מיום 20.10.20, חזרו ביקורי בני משפחות האסירים כפי שהתקיימו עובר לסגר השני (הודעת מטעם המדינה מיום 9.11.20). כן שבה ועמדה המדינה על ההסדר ביחס לאסירים ביטחוניים קטינים שלא מוחזקים בדמון לפיו "כל כלוא קטין ביטחוני, שאינו זוכה לביקורי משפחה בשל מגבלות הסגר או מגבלות הקשורות בנגיף הקורונה, יוכל לקיים שיחת טלפון אחת, פעם בשבועיים, לקרוב משפחה מדרגה ראשונה, ובכפוף לסייגים שנקבעו גם בעבר בתקופת תוקפה של הוראת השעה בעניין זה" (סעיף 10 להודעת המדינה מיום 9.11.20).

ביקורי המשפחות נמשכו עד סוף חודש דצמבר והופסקו עם העלייה בתחלואה והחלטות הממשלה על סגר שלישי, בו לא נערכו ביקורי משפחות.

23. **לסיכום האמור, יודגש כי במהלך התקופות כאמור שבין תום תוקפה של ההכרזה מכוח תקנות שעת חירום (יוני 2020) ועד לתחילת הסגר השני (אמצע חודש ספטמבר), ומתום הסגר השני (אמצע חודש אוקטובר) ועד תחילת הסגר השלישי (סוף חודש דצמבר), נערכו ביקורי משפחות מהאזור, בתנאים ובתדירות שפורטו בהודעות המדינה.**

24. ביום 1.12.20 ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד בעניין תיקון העתירות הקודמות, כמצוטט לעיל. בהמשך, בפסק דין מיום 26.1.21 נמחקה העתירה בבג"ץ 2282/20, וביום 29.12.20 הוגשה העתירה המתוקנת דן.

3.א. הנחיות עדכניות בעניין ביקורי משפחות אסירים

25. הגורמים המוסמכים בשירות בתי הסוהר עורכים הערכות מצב עתיות תכופות לשם גיבוש ועדכון ההנחיות, בין היתר, בעניין ביקורי בני משפחות בבתי הסוהר. זאת, בהתבסס על נתוני התחלואה בישראל, בבתי הסוהר ובשטחי הרשות ורצ"ע וכן שאר נתונים רלבנטיים המתקבלים מגורמי משרד הבריאות, מגורמי תיאום פעולות הממשלה בשטחים ועוד.

נכון לעת הזו, לאחר תום הסגר השלישי חודשו ביקורי המשפחות המתגוררות בישראל, ואילו לאור רמת התחלואה הגבוהה באזור יהודה ושומרון ומאפייני המגפה כפי שפורטו לעיל, ומשכאמור לעיל לגבי מבקרים מהאזור לא ידועה למשל מידת היכולת לפקח ולאכוף באופן אפקטיבי אחר מגבלות שהוטלו בשל התפשטות נגיף הקורונה, בשלב זה לא חודשו ביקורי המשפחות מאזור יהודה ושומרון.

עם זאת, נקבע כי גם אסיר תושב אזור רשאי לקבל ביקור של מבקר בן משפחה מדרגת קרבה ראשונה המתגורר בישראל (או באישור חריג של מפקד גם בן משפחה מדרגת קרבה שניה).

26. כאמור בהודעות המדינה, נשוב ונציין כי ההבחנה לעניין כניסת מבקרים היא אינה לפי סיווג של האסיר כביטחוני או פלילי, אלא **בהתאם למקום תושבות המבקר (באזור או בישראל) והערכת המצב ביחס לרמת התחלואה ושארי הנתונים הרלבנטיים.**

27. בנוסף, מתאפשרת כניסת מבקרים רשמיים וכן נציגי צלב אדום, לכלל בתי הסוהר ולכלל אוכלוסיות האסירים, בכפוף לתנאים שנועדו לשמירה על הנחיות הבריאותיות הנדרשות.

4. עניינם של העותרים הפרטניים 3-1

28. תחילה, יצוין כי העותרים הפרטניים 3-1 אינם אסירים, אלא בני משפחותיהם של אסירים, ואילו האסירים אשר עניינם הובא בגדרה של עתירה זו לא צורפו כעותרים לעתירה.

29. העותרת 1 היא אישתו של ע'אנם (להלן: **ע'אנם**), אסיר ביטחוני שפוט, **תושב מזרח ירושלים**, אשר מרצה עונש של 9 מאסרי עולם מצטברים שהושת עליו בשנת 2004, בגין כך שנטל חלק בגרימת מותם של 8 אזרחים ישראלים ופציעתם של חמישים, בשורה של פיגועי טרור.

צילום גזר הדין בעניינו של ע'אנם צורף לתגובת המדינה כנספח **מש/12**.

30. כעולה מתדפיס הביקורים של ע'אנם, במהלך משבר הקורונה הלה קיבל שלושה ביקורים של בן משפחה בחודשים יולי, ספטמבר ואוקטובר. כמו כן, במהלך חודש יולי קיבל ביקור של עורך דין. עוד יצוין, כי לפי הנמסר משב"ס על אף שכאמור לעיל הוצע לאסירים ביטחוניים בחודש מאי לערוך שיחה טלפונית חד-פעמית, האסיר דן לא ביקש לעשות כן; וכי מהנתונים שבידי שב"ס ע'אנם לא פנה בבקשה לקבלת שיחת טלפון בהתאם להוראות סעיף 19 לפקודת אסירים ביטחוניים.

כמו כן, ככל שמשפחתו מתגוררת בישראל, באפשרותה לבקרו, בכפוף לתנאים הרגילים.

צילום תדפיס המבקרים בעניינו של ע'אנם מצורף ומסומן **מש/1**.

31. העותר 2 הוא אביו של בעג'אווי, קטין יליד שנת 2004, תושב אזור יהודה ושומרון (להלן: **בעג'אווי**). בעג'אווי **השתחרר ממאסר** ביום 12.1.21, וממילא בכל הנוגע לעניינו, העתירה דן אינה עוד רלבנטית.

32. העותרת 3, אשר לא הייתה חלק מהעתירה המקורית שהוגשה בחודש מרץ 2020, היא אמו של האסיר נפאע (להלן: **נפאע**), אסיר ביטחוני שפוט, המרצה עונש בן 20 שנות מאסר בגין הרשעתו בשנת 2016, בהתאם להודאתו, בניסיון לגרימת מוות בכוונה, בגין ביצוע פיגוע דריסה כנגד כוחות הביטחון.

צילום גזר הדין בעניינו של נפאע מצורף ומסומן **מש/2**.

33. כעולה מתדפיס הביקורים של נפאע, במהלך משבר הקורונה הלה קיבל שני ביקורי משפחה בחודשים יולי וספטמבר. כמו כן, קיבל מספר ביקורים של עורכי דין. עוד יצוין, לפי הנמסר משב"ס כי על אף שכאמור לעיל הוצע לאסירים ביטחוניים בחודש מאי לערוך שיחה טלפונית חד-פעמית, האסיר דן לא ביקש לעשות כן; ולא ידוע כי ביקש לקבל שיחת טלפון בהתאם להוראות סעיף 19 לפקודת אסירים ביטחוניים.

צילום תדפיס המבקרים בעניינו של נפאע מצורף ומסומן מש/3.

34. בנוסף על האמור, ובהתייחס לטענות בעתירה בעניין בעיה רפואית ממנה סובל נפאע, יצוין כי ביום 15.11.20 הוגשה עתירת אסיר בעניין זה לבית המשפט המחוזי בנצרת (עת"א 37171-11-20). בהמשך, לאחר שניתן לו הסעד המבוקש, ביקש למחוק את עתירתו והיא נמחקה.

35. מכאן נעבור לרקע הנורמטיבי הרלבנטי.

ב. רקע נורמטיבי

1. כללי – הבחנה בין אסירים ועצורים ביטחוניים ופליליים

36. כידוע, עבירות הטרור נתפסות כסוג ייחודי של עבריינות לו נוסף מימד חמור מיוחד, והן אינן מהוות עבירות פליליות "רגילות". כך, למשל, בנוסף לכוונת העבריין לפגוע באדם מסוים או בקבוצה של אנשים, פעילות טרור טומנת בחובה כוונה לפגוע בחברה כולה ולשיבוש שגרת החיים בה בין היתר, על ידי זריעת פחד ובהלה בציבור. כך גם, מדובר לרוב בעבריינות ממניעים אידיאולוגיים, הנתמכת ומובלת לרוב על-ידי ארגוני טרור הפועלים בדרכים מתוחכמות ומגוונות לשם התמודדות עם רשויות אכיפת החוק. ייחודיותה של תופעת הטרור הוכרה בדין הישראלי, הן בספר החוקים (ראו, למשל, חוק המאבק בטרור), הן בפסיקת בית המשפט הנכבד (ראו, למשל, ע"פ 3827/06 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם באר"ש, 27.3.07)).

37. נוכח פוטנציאל הסיכון הממשי הנובע הימנה, הוכרה אוכלוסיית האסירים והעצורים הביטחוניים כקבוצה בעלת מאפיינים ייחודיים, בין היתר לעניין תנאי מאסרם, ובהתאם נקבעו לגביהם הסדרים ייחודיים, בפרט בכל הנוגע לקשרים עם החוץ.

כך, במסגרת סעיף 3(ב) לפקודת הנציבות מס' 04.05.00 "תהליך הגדרת אסיר בטחוני" (עודכנה לאחרונה ביום 29.10.20), הוגדר אסיר ביטחוני, כדלקמן:

"אסיר בטחוני" - אסיר אשר נחשד, הואשם או הורשע בגין ביצוע עבירה שעל פי טיבה או נסיבותיה היא עבירה ביטחונית ו/או הוגדרה כעבירה ביטחונית מובהקת כמפורט בנספח א'- "עבירות ביטחוניות מובהקות" או "עבירות ביטחוניות שהמניע להן הינו לאומי, כמפורט בנספח ב', או אסיר שניתנה לגביו חו"ד של השב"כ. המעידה על מסוכנות ביטחונית מהמעשים שבגינם נעצר, הואשם או הורשע וכן, מי שהורשע או נאשם במעשה שהיה בו או שהייתה אפשרות ממשית שיהיה בו משום מתן שירות לארגון טרור או לאדם שרצה לפגוע בביטחון המדינה, כשהמעשה נעשה מתוך מודעות או מתוך עצימת עיניים או אדישות לסיכון שהמעשה יצר או יכול היה ליצור לביטחון המדינה."

צילום פקודת הנציבות מס' 04.05.00 "תהליך הגדרת אסיר בטחוני" מצורף כנספח מ/ש 4.

38. ביחס לאסירים ביטחוניים חלה כאמור פקודת האסירים הביטחוניים, המגדירה "אסיר ביטחוני" – שפוט או עצור כהגדרתו בפקודת הנציבות 04.05.00" (בסעיף 1א). פקודת האסירים הביטחוניים מתווה כללים ביחס לקשר של אסירים אלו עם החוץ, תנאי החזקתם, כללי ביטחון ומתן טובות הנאה, בנפרד ובשונה, מטובות ההנאה הניתנות לאסירים פליליים. הרציונל להבדלים בין הכללים הוא כאמור הסיכון הייחודי הכרוך בפעילותם של אסירים או עצורים אלו. רציונל זה, מצא את עיגונו בסעיף 1(ב) לפקודת האסירים הביטחוניים הקובע כי:

"ככלל, באסירים השפטים או עצורים בגין עבירות נגד ביטחון המדינה, קיים פוטנציאל ממשי לסיכון ביטחון המדינה בכלל ולסיכון הסדר והמשמעת בבתי הסוהר בפרט, וזאת לאור טיבה, מהותה ונסיבותיה של העבירה שביצעו או שבביצועה הם חשודים; עברם, מניעיהם ומעורבותם בפעולות נגד ביטחון המדינה. רובם של אסירים אלה, הינם בעלי זיקה לארגוני טרור. קשר זה טומן בחובו סכנות מיוחדות הן לסדר ולמשמעת בבית הסוהר והן לביטחון המדינה. הסיכון הביטחוני הצפוי מהאסירים הביטחוניים, מחייב כליאתם בנפרד מאסירים פליליים והטלת מגבלות מיוחדות עליהם בכל הנוגע לקשר עם החוץ, ובכלל זה בנושאים של חופשות, ביקורים, שיחות טלפון והתייחדות".

צילום פקודת האסירים הביטחוניים מצורף ומסומן מ/ש 5.

39. רציונאל זה הוכר זה מכבר בפסיקתו של בית המשפט הנכבד, ששב והכיר בהבחנה בין אסירים ביטחוניים לאסירים פליליים "רגילים" ביחס לתנאי המאסר בהקשרים שונים, ובפרט ביחס להטלת מגבלות בכל הנוגע לקשר עם גורמים מחוץ לכותלי הכלא, נוכח פוטנציאל הסיכון הממשי הטמון באוכלוסייה זו. וראו למשל, עע"א 1076/95 **מדינת ישראל נ' קונטאר**, פ"ד נ(4) 492 (1996) (להלן: **עניין קונטאר**).

וכן ראו, דעת הרוב (מפי כב' המשנה לנשיאה מלצר) ברע"ב 4779/17 **אבו צעלוק נ' שב"ס** (פורסם באר"ש, 22.3.20; להלן: **עניין אבו-צעלוק**), שם נדונה ונדחתה בקשתם של אסירים ביטחוניים לצאת לחופשות "רגילות" על פי ההסדרים הקבועות בפקודות הנציבות, כדלקמן:

"49. הנחת המוצא בכל דיון הנוגע למתן טובות הנאה לאסירים ביטחוניים, היא כי במקרים רבים קיים טעם טוב להבחין בין אסירים הנושאים סיווג זה לבין **אסירים פליליים, בכל הנוגע להחמרת תנאי הכליאה של הראשונים. בשורה של פסקי דין קבע בית משפט זה, כי מגבלות שהוטלו על-ידי המשיב על זכויותיהם, אופן מאסרם, וטובות ההנאה של האסירים הביטחוניים – נעשו בדין, מתוך בסיס אבחנה ראוי (לפירוט ראו: דנג"ץ 204/13 צלאח נ' שב"ס, [פורסם בנבו] בפיסקאות 13-14 לחוות דעתה של הנשיאה מ' נאור (14.04.2015) (להלן: עניין צלאח)).** אף בפרשת יונס שררה תמימות דעים בין שופטי המותב כי בכל הנוגע לאסירים ביטחוניים, יש מקום להגביל את זכאותם לטובות הנאה כדי להגן על אינטרסים ציבוריים חיוניים נוכח מאפייני האסירים והעבירות בהן הורשעו (אם כי, נפלה מחלוקת בין השופטים באשר לאופן בחינתו של סעיף 1.4 לפקודת האסירים הביטחוניים, ביחס למטען הראיתי שעל יסודו מצופה השב"כ לקבוע כי האסיר הביטחוני

ניתק מגע, ישיר או עקיף, עם הארגון העוין ועם חבריו). בין היתר, צוין כי הנחת מגבלות על אפשרות הביקורים אצל אסירים אלה היא חיונית לצורך הגנה על הסדר והמשמעת בכלא, ובמיוחד לצורך שמירה על אינטרסים ביטחוניים חיוניים למדינה.

ואכן, לא אחת נקבע כי ההחלטה על סיווגו של אסיר כאסיר ביטחוני הינה פרי החלטה אדמיניסטרטיבית של שירות בתי הסוהר, אשר נועדה, בין היתר, לאיין את מסוכנותו כלפי הציבור ולהקל על ניהולם הסדיר של מתקני הכליאה. זאת מאחר שעל קבוצת האסירים הביטחוניים נמנים אסירים שהורשעו לרוב בעבירות חמורות, אשר בוצעו ממניעים אידיאולוגיים, ובשל השתייכותם של רבים מאסירים אלה לארגונים בלתי חוקיים, קיים חשש כי ייעשו ניסיונות מצדם ליצור קשר עם ארגונים אלה במהלך תקופת המאסר. כפועל יוצא מכך, אסירים ביטחוניים מוחזקים בנפרד מאסירים בעלי סיווג פלילי, וחלות עליהם, כאמור, הגבלות מחמירות יותר בכל הנוגע לקשר עם העולם שמחוץ לכתלי בית הסוהר (ראו והשוו: רע"ב 6797/03 מדינת ישראל נ' אלראזק, [פורסם בנבו] פסקה 10 לפסק דינו של השופט א' גרוניס (02.11.2003); עע"א 1076/95 מדינת ישראל נ' קונטאר, פ"ד (4) 492, 500 (1996) (להלן: עניין קונטאר)); עע"א 4714/04 עמיר נ' שירות בתי הסוהר [פורסם בנבו] (7.3.2005) (להלן: עניין עמיר); עניין יונס; רע"ב 4251/99 שוכרי נ' שירות בתי הסוהר [פורסם בנבו] (01.11.1999)).

וראו גם בהקשרים שונים: רע"ב 4251/99 שוכרי נ' שב"ס (פורסם באר"ש 1.11.99); רע"ב 6956/09 יונס נ' שירות בתי הסוהר (פורסם באר"ש, 7.10.10) (להלן: עניין יונס); רע"ב 3097/08 פלוני נ' שירות בתי הסוהר (פורסם באר"ש, 7.12.08); דנג"ץ 204/13 צלאח נ' שב"ס (פורסם באר"ש, 14.4.15).

40. הנה כי כן, כפי שגם עולה מפסיקתו של בית המשפט הנכבד, מדובר באוכלוסיית אסירים, אשר סוג העבירות אותן עברו, קשריהם לארגוני טרור ושליחותם בשם ארגון הטרור, וכן רצונו ושאיפתו של ארגון הטרור לשמר קשרים אלו, גם לאחר כליאתו של חבר ארגון הטרור והאידיאולוגיה המנחה אותם – מקימים עילה המצדיקה הטלת מגבלות מסוימות עליהם, במיוחד בכל הנוגע לאפשרות של אסירים אלה לקיים קשר עם החוץ. מגבלות אלו תכליתן שמירה על בטחונו המדינה ושלומו הציבור.

41. בצד האמור, יצוין כי סעיף 4(ב) לפקודת אסירים ביטחוניים קובע חריג, שלפיו בהתקיימם של שני תנאי סף מצטברים, רשאים הגורמים המוסמכים בשירות בתי הסוהר להסיר מגבלות פרטניות שהוטלו על אסיר ביטחוני מסוים, כדלקמן:

"4.ב. (...) כמו כן, ניתן להימנע מלהטיל עליו [אסיר ביטחוני – הח"מ] מגבלות כגון אלה המפורטות בסעיף 1.ב' שלעיל באופן מלא או חלקי, אם נתקיימו לגביו שני התנאים המצטברים הבאים:

(1) מדובר באסיר שלא היה חבר בארגון עוין ולא סייע לארגון עוין עובר לביצוע העבירה או באסיר שהיה חבר בארגון עוין או סייע לארגון עוין עובר לביצוע העבירה, ושב"כ או גורם ביטחוני אחר שעניינו של האסיר מוכר לו שוכנע, לאחר שקיבל נתונים אודותיו מגורמי המודיעין בשב"ס, כי חל באסיר שינוי בולט וממשי וכי הוא ניתק כל מגע, ישיר או עקיף, עם ארגון כאמור ו/או עם חברי ארגון כאמור והוא אינו מקבל כל טובת הנאה מארגון כאמור.

(2) ניתנה חוות דעת שב"כ או גורם ביטחוני אחר שעניינו של האסיר מוכר לו, לאחר שקיבל חוות דעת גורמי המודיעין בשב"ס, כי לא נשקפת כתוצאה

מכליאתו בנפרד מאסירים ביטחוניים או מאי הטלת מגבלות מיוחדות עליו, סכנה לפגיעה בביטחון המדינה.
חוות הדעת כאמור לא תינתן אלא לגבי מי שנתקיים לגביו כל האמור בסעיף קטן 1 לעיל."

לעניין זה, ראו למשל, עניין יונס, וכן עניין אבו-צעלוק.

42. בעניינו, העתירה והסעדים המבוקשים בה מתמקדים במתן קשר טלפוני (או אמצעי טכנולוגי אחר) לאסירים ביטחוניים חלף ביקורי משפחות, ולפיכך נתמקד בהיבט זה.

ב.2. שיחות טלפון

43. קשר טלפוני לכלל האסירים הנמצאים בבית הכלא, הוא בבחינת טובת הנאה, מעבר לזכויות הקבועות בפקודה, שהענקתה לאסיר כפופה לשיקול דעת הגורמים המוסמכים (לעניין זה ראו, למשל, רע"ב 3235/16 הנ"ל; רע"ב 2012/09 עמ"ד נ' שירות בתי הסוהר (החלטה מיום 30.3.19); וראו גם סעיף 1א פקודת הנציבות מס' 04.36.00 "קשר טלפוני של אסירים"). עוד יוער, כי ביחס לעצורים, קובעת תקנה 22(ג) לתקנות המעצרים, כי תקנה 10 לתקנות אלו הקובעת זכאות של עצור עד תום ההליכים לעשות שימוש בטלפון, אינה חלה על עצור החשוד בעבירות ביטחון.

44. ביחס לאסירים ועצורים ביטחוניים חלים הכללים הקבועים בפקודת האסירים הביטחוניים, אשר חלה על אסיר שפוט אשר סווג כאסיר ביטחוני או על עצור אשר סווג כעצור בעבירות ביטחון. יחד עם זאת, סעיף 19 לפקודה, קובע כדלקמן:

"19א. ככלל, לא יתאפשר קשר טלפוני לאסירים, וזאת למעט אסירים העומדים בתנאי סעיף 4ב' לפקודה זו.

ב. על אף האמור בסעיף קטן א' מפקד בית סוהר רשאי לאשר שיחת טלפון לאסיר, שאינו עומד בתנאי סעיף 4ב. בפקודה זו, רק במקרים ההומניטאריים הבאים: פטירת קרוב משפחה מדרגה ראשונה, מחלה סופנית של קרוב משפחה מדרגה ראשונה, חתונה של קרוב משפחה מדרגה ראשונה.

ג. מפקד המחוז רשאי לאשר מנימוקים שיירשמו, שיחת טלפון לאסיר גם במקרים ההומניטאריים מיוחדים אחרים, בשים לב לבקשת האסיר.

ד. אישורים כמפורט לעיל מותנים בבירור ואימות פרטי הבקשה בגינם מבוקשת שיחת הטלפון.

ה. הבקשה לאישור קשר טלפוני (לפי סעיפים קטנים ב' ו- ג') תועבר לקבלת חוות ש"ב"כ ויש להמתין לתשובתם במשך 24 שעות, אלא אם כן הופנתה בקשה מצד ש"ב"כ להארכת זמן ההמתנה לתשובתם. לא התקבלה תשובה מש"ב"כ, ייחשב הדבר כהסכמה מצידם ומפקד בית הסוהר ישקול את הבקשה, עפ"י הנתונים העומדים לרשותו.

ו. אישור כאמור הינו לשיחה טלפונית חד-פעמית, לקרוב משפחה מדרגה ראשונה בלבד.

ז. יש ליידע מראש את האסיר ובני משפחתו כי השיחה מוקלטת. השיחה תיערך בנוכחות סוהר דובר שפת האסיר ברמקול, ותימשך עד 10 דקות. החיגוי יעשה על ידי הסוהר.

ח. לסוהר סמכות להפסיק את השיחה בכל עת במידה ויתעורר אצלו חשד כי יש בה כדי לפגוע בביטחון המדינה.

ט. השיחה תהא על חשבון מקבל השיחה (גוביינא) מקו ישיר במשרד קצין המודיעין.

י. לאסירים תושבי חוץ שאינם תושבי אי"ש או אזח"ע ואשר אינם מקבלים ביקורי משפחה מדרגה ראשונה, ניתן לאפשר קיום שיחת טלפון אחת לשנה עם קרוב משפחה מדרגה ראשונה, בכפוף לאישור שב"כ כאמור בהוראת סעיף 19ה' לעיל ובכפוף להתנהגות חיובית.

יא. מפקד בית הסוהר רשאי לאשר שיחת טלפון לאסיר אשר אינו עומד בתנאי סעיף 4 ב. בפקודה זו, במידה ולא קיבל ביקורים באופן רציף במשך למעלה משנתיים, הגם שאינו מנוע ביקורים, וזאת בתדירות שלא תעלה על אחת לחודשיים, כפוף להתנהגות חיובית בבית הסוהר ובהיעדר מידע על מעורבות האסיר בהכוונת פח"ע, הכל בכפוף לאישור שב"כ.

יב. מתן אישור לשיחת טלפון יוקלד במערכת "צוהר".

45. הנה כי כן, כעולה מפקודת האסירים הביטחוניים, הכלל הוא איסור על קיום שיחות טלפון לאסירים ועצורים ביטחוניים, אשר חל על **כל גורם מן החוץ** עמו מבקש אסיר ועצור בטחוני לקיים קשר טלפוני. זאת, בהתאם להערכת הגורמים המקצועיים בשירות הביטחון הכללי, כי המסוכנות הביטחונית איננה טמונה בהכרח בזהותם של הגורמים והאנשים איתם יוצר האסיר הביטחוני קשר, אלא באסירים הביטחוניים עצמם ובהרחבת מעגל קשריהם עם גורמים חיצוניים.

46. סוגיית הגבלת הקשר הטלפוני של אסירים ביטחוניים נדונה והוכרעה לראשונה על-ידי בית המשפט הנכבד בעניין **קונטאר**, בו נקבע כי הטלת מגבלה על קיום קשר טלפוני של אסירים ביטחוניים עם גורמים מחוץ לבית הסוהר נגזרת משלילת החירות האישית של האסיר ונובעת מהסכנה המיוחדת לביטחון המדינה הנשקפת מאסירים אלה, ועל כן היא נמצאת בגדר סמכותו של המשיב ואין עילה להתערבות בה. לאורך השנים, בית המשפט הנכבד שב ופסק בהתאם להלכה זאת, ועמד על סמכותו של המשיב להגביל קשר טלפוני של אסירים - ובהם גם אסירים ביטחוניים - עם גורמים מחוץ לבית הסוהר (וראו, למשל, רע"ב 2012/09 **עמיר נ' שירות בתי הסוהר** (החלטה מיום 30.3.19); רע"ב 5711/11 בר **מוחה נ' שירות בתי הסוהר**, פסקה 8 (החלטה מיום 6.9.11); ורע"ב 8020/09 **אבוטבול נ' שירות בתי הסוהר**, פסקאות יג-יח (החלטה מיום 26.7.10)).

47. בשים לב לאמור לעיל, יודגש כי החלטה על מתן אפשרות לקיום קשר טלפוני לאסירים ביטחוניים היא החלטה כבדת משקל. מדובר בהחלטה אשר יש בה כדי להשליך ישירות על פוטנציאל הסיכון לביטחון המדינה, כפי שפורט לעיל בהרחבה, וכעולה מפסיקתו של בית המשפט הנכבד.

כך. גם משניתנות במקרים חריגים והומניטריים, שיחות טלפון לאסירים ביטחוניים בהתאם להוראות סעיף 19 לפקודת אסירים ביטחוניים, הרי שההסדר הוא מצומצם ביותר ומדובר רק בשיחות טלפון לקרובי משפחה מדרגה ראשונה, בכפוף לאישור גורמי הביטחון, וכאשר סוהר דובר השפה נוכח בשיחה ויכול להאזין לדברי האסיר, ולהפסיק את השיחה במקרה הצורך.

48. בצד האמור, וכאמור בתגובת המדינה, נשוב ונציין כי במסגרת תגובתה בבג"ץ 2316/19 **המוקד להגנת הפרט נ' שירות בתי הסוהר** (פורסם באר"ש, 1.7.19) – עתירה בה התבקש לאפשר לעצורים ואסירים ביטחוניים **קטינים** לקיים קשר טלפוני מתוך בתי הכלא עם בני משפחותיהם, ואשר נדחתה על-הסף בתום דיון בה בשל קיומו של סעד חלופי בדמות הגשת

עתירת אסיר – עמדה המדינה על החלטת הגורמים המוסמכים שב"ס בשיתוף גורמי הביטחון, בתום בחינה קפדנית וזהירה של הסוגיה, על עריכתו של פיילוט בדבר מתן אפשרות לקיום קשר טלפוני, בין השאר באגף שבו מוחזקים אסירים ועצורים ביטחוניים **קטינים** באחד ממתקני שב"ס (בכפוף למכלול התנאים שפורטו בתגובת המדינה). כן נמסר, כי במסגרת זו יתאפשר קיום קשר טלפוני, בכפוף לתנאים ולמגבלות שייקבעו, לרבות ניטור ופיקוח של קשר טלפוני כאמור.

בהתאם, בחודש יולי 2019 החל פיילוט באגף אחד בבית סוהר דמון ובחודש מרץ 2020 הורחב לאגף נוסף של עצורים ואסירים ביטחוניים קטינים, בהם מוחזקים נכון למועד כתיבת שורות אלה 24 עצורים ואסירים ביטחוניים קטינים, מתוך סך כולל של 148 עצורים ואסירים ביטחוניים קטינים המוחזקים בשירות בתי הסוהר (אשר מוחזקים באגפים נוספים במתקן עופר ובמגידו).

49. כמפורט בהודעות המדינה בהליך זה, **באשר לאסירים הביטחוניים הקטינים שאינם מוחזקים באגפים בבית הסוהר דמון, חל הסדר מיוחד לתקופת החירום בשל הגבלת ביקורי בני משפחה בבתי הסוהר, לפיו כלואים ביטחוניים קטינים יוכלו לשוחח בטלפון עם בן משפחה מדרגת קרבה ראשונה אחת לשבועיים**. בכפוף לתנאים שנקבעו בעניין זה.

ג. עמדת המדינה

דינה של העתירה להידחות על-הסף

50. המדינה תטען כי דינה של העתירה המתוקנת להידחות על-הסף בשל קיומו של סעד חלופי בדמות הגשת עתירת אסיר לפי סעיף 62א לפקודת בתי הסוהר, הקובע כי "אסיר רשאי להגיש לבית המשפט המחוזי שבאזור שיפוטו נמצא בית הסוהר שבו הוא מוחזק (להלן בסימן זה - בית המשפט) עתירה נגד רשויות המדינה ואנשים הממלאים תפקידים על-פי דין בכל ענין הנוגע למאסרו או למעצרו...".

51. בענייננו, טענות בעניין קיום קשר באמצעים טכנולוגיים של אסיר או עצור עם גורמים מחוץ לכלא הן במובהק בגדרי "עניין הנוגע למאסרו או למעצרו", ומכאן שלבית המשפט המחוזי נתונה סמכות לדון בעתירת אסיר בעניין זה.

זאת ועוד, בהתאם להלכה הפסוקה אין בהעלאת טענות כלליות, כדוגמת הטענות המועלות בעתירה דנן, כדי לגרוע מסמכותו של בית המשפט המחוזי במסגרת דיון בעתירת אסיר כאמור. ראו בעניין זה האמור בבג"ץ 2316/19 שהוזכר לעיל, כדלקמן:

"4. למקרא כתבי הטענות של הצדדים מזה ומזה, ולמשמע טיעוניהם בדיון שנערך לפנינו היום, 1.7.2019, באנו לכלל מסקנה כי דין העתירה להידחות על הסף. דרך המלך לתקיפת החלטות ונהלים של שב"ס, היא באמצעות

הגשת עתירת אסיר לבית המשפט המחוזי, בהתאם לסמכותו המעוגנת בסעיף 62א לפקודת בתי הסוהר. העותרת ניסתה להצדיק את המסלול הדיוני שבו בחרה, בכך שהעתירה מעוררת "סוגיה בעלת היבט עקרוני רחב היקף", שכן עסקינן ב"פרקטיקה כללית החלה על כלל האסירים הפלסטיניים הביטחוניים, ללא הבחנה בין קטין ובגיר". אולם, גם בהנחה שאכן כך הדבר, עצם היותה של הסוגיה 'רוחבית', אינו מצדיק דיון דווקא בבית משפט זה, ולא כל שכן בהעדר תשתית עובדתית מתאימה ודווקא בעת שבה היבט הרוחבי נבחן בימים אלה על-ידי שב"ס, במסגרת הפיילוט שצויין לעיל. ניתן לקוות כי פיילוט זה יצא לדרך בקרוב.

5. אשר על כן, העתירה נדחית על הסף.

וראו בהקשרים שונים: בבג"ץ 5488/11 **חאתם אסמעיל נ' שירות בתי הסוהר** (פורסם באר"ש, 2.11.11); רע"ב 433/07 **הוכברג נ' שירות בתי הסוהר** (פורסם באר"ש, 2.12.07); ומן העת האחרונה, ראו: בג"ץ 6905/20 **עמותת דרור למשפחה נ. ממלא מקום נציב שירות בתי הסוהר** (פורסם באר"ש, 9.12.20).

52. בענייננו, הדברים אך מתחדדים שכן כמוסבר לעיל באפשרותו של אסיר ביטחוני להגיש בקשה **פרטנית** בהתאם לסעיף 19 לפקודת אסירים ביטחוניים במקרים הומניטריים מיוחדים, וברי כי ככל שתסורב בקשתו באפשרותו לפנות ולהגיש עתירת אסיר פרטנית בעניינו.

בהקשר זה יצוין כי העתירה, שעניינה בקיומו של קשר טלפוני כתחליף לביקורי משפחות במהלך משבר הקורונה, גם לוקה בכוללניות, שכן כאמור לעיל, **במהלך השנה האחרונה, בתקופות ממושכות שונות התקיימו ביקורי משפחות, תוך שאסירים ביטחוניים רבים, לרבות האסירים בני משפחותיהם של העותרים 1 ו-3, קיבלו ביקורים (וכאמור לא פנו והגישו בקשה פרטנית לקיומה של שיחה טלפונית בהתאם לסעיף 19). לפיכך, מצב הדברים העובדתי עשוי להיות שונה בין האסירים הביטחוניים.**

53. לבסוף, לא למותר לציין כי אין גם בצירופם של העותרים 1-3, בני משפחותיהם של אסירים, להבדיל מהאסירים עצמם, כדי לשנות את הדרך הדיונית הראויה לתקיפת החלטות או מדיניות המשיבים. ראו לעניין זה, האמור בבג"ץ 183/19 **אמבש נ' שירות בתי הסוהר** (6.3.19), כדלקמן:

"אין מחלוקת בין הצדדים כי עותרות 1-4, שאינן אסירות, אינן יכולות להגיש עתירת אסיר. השאלה שבה נחלקו הצדדים היא האם לנוכח זאת, הדרך הדיונית הראויה לתקיפת החלטה שלא לאפשר להן להיפגש עם עותר 5 היא הגשת עתירה לבג"ץ. שאלה זו התעוררה בעבר בפסיקה, ונקבע כי דרך המלך לתקיפת החלטות לעניין מפגש עם אסירים היא הגשת עתירת אסיר על ידי האסיר: "העילה לבקשת הביקור היא של האסיר... ובלי העניין שהוא מגלה בביקור לא קמה עילה עצמאית למבקר. לפיכך מן הראוי שעתירות מסוג זה יוגשו וידונו במסגרת עתירת אסיר... ככלל העילה שמעורר ה'מבקר' היא חלשה יותר מזו של האסיר המעוניין בביקורים אצלו. לפיכך מתחייבות נסיבות יוצאות דופן כדי שעתירתו העצמאית של המבקש לבקר תתברר בעתירה שלא במסגרת עתירת אסיר" [...]. הגיונו של הכלל בצידו. נסתפק בהצגת הטיעון הבא: בכל פעם שנמנע מאסיר מפגש עם בן משפחה. נמנע גם מבו המשפחה מפגש עם האסיר. עמדת העותרים מובילה אפוא לכך שתקיפת החלטה שלא לאפשר מפגש תהא

לעולם כפולה – האסיר יעתור לבית המשפט המחוזי ובו המשפחה יעתור לבג"ץ. כמובן, עמדתו ורצונו של בן המשפחה קיימים ועומדים, אך זאת במסגרת בקשת האסיר ובגודי הדיון בה על ידי גורמי המשיבים".

למעלה מן הנדרש – דינה של העתירה להידחות גם לגופה

54. אשר לסעד הראשון, שעניינו בהסדרת קשר באמצעים טכנולוגיים לכלל האסירים הביטחוניים "בתדירות מספקת ... במהלך תקופת התפרצות הקורונה בישראל", המשיבים טענו כי דינו להידחות.

55. כפי שפורט לעיל בהרחבה, קשר טלפוני לכלל האסירים הנמצאים בבית הכלא, הוא בבחינת טובת הנאה, ובעניינם של אסירים ביטחוניים חל הכלל הקבוע בסעיף 19 לפקודת אסירים ביטחוניים – שאושר לא אחת בהלכה הפסוקה – לפיו לא יתאפשר קיום שיחות טלפון לכל גורם מן החוץ, נוכח הסכנה המיוחדת לביטחון המדינה הגלומה בהם.

56. לעמדת המדינה, המסוכנות הנשקפת לביטחון המדינה הגלומה בקשר של אסירים הביטחוניים עם החוץ אינה פגה גם בעת החירום בתקופת משבר הקורונה והטעמים הביטחוניים העומדים בבסיס הכלל האוסר כאמור על קשר טלפוני של אסירים ביטחוניים עם החוץ עומדים בעינם ואינם מתאינים גם בתקופה זו. ברי כי מתן שיחות טלפוניות באופן גורף לאסירים ביטחוניים כמבוקש בעתירה דנו, חותר תחת אותם טעמים ביטחוניים העומדים בבסיס כלל זה, ודי בכך להביא לדחייתו של הסעד המבוקש בעניין זה.

57. זאת ועוד, כפי שהוסבר לעיל, סעיף 19 לפקודת אסירים ביטחוניים מתיר חריג פרטני של נסיבות הומניטריות חריגות (שכאמור לעיל, הובהר כי מדובר בהחלטה כבדת משקל נוכח הסיכון לביטחון המדינה); ומובן, כי מלשון הכלל המתייחס לנסיבות הומניטריות חריגות פרטניות ולבקשות פרטניות, אין לקבל טענה לפיה מצב חירום כללי, יכול לקיים אחר תנאי זה באופן גורף.

כאמור, קבלת הטענה בעניין זה, תוך מתן שיחות טלפוניות לכלל האסירים הביטחוניים, שומטת את הקרקע תחת הכלל הקבוע בסעיף 19 לפקודת האסירים הביטחוניים בדבר איסור על קיום קשר טלפוני עם החוץ, שכפי שפורט לעיל בהרחבה בבסיסו טעמים מובהקים של ביטחון המדינה. כאמור לעיל, גם בהחלטת בית המשפט הנכבד בה התאפשרה הגשת עתירה מתוקנת, נכתב כי אפשרות זו מותנית בכך ש"ככל שהדבר אינו סותר את התכליות של הגבלת קשריהם של אסירים ביטחוניים עם העולם שמחוץ לבית הכלא, כפי שנקבעו בפקודת נציבות שירות בתי הסוהר מס' 03.02.00, שכותרתה: "כללים ביחס לאסירים ביטחוניים".

בעניין זה, ראו גם האמור בפסק דינו של בית המשפט הנכבד (בדעת רוב) בעניין **אבו צעלוק**, כדלקמן:

”54. [...] לא אחת נקבע בפסיקה כי: ”חלק מהאסירים הביטחוניים מנסים להמשיך את פעילותם גם מתוך כתלי הכלא, תוך קבלה והוצאה של מסרים ואשגרים באמצעות אנשים מן החוץ” (דברי השופט י’ עמית בפסיקה 1 לחוות דעתו בעניין יונס; ע”פ 4143/17 עאבד נ’ מדינת ישראל, [פורסם בנבו] בפסיקה 52 לדבריו של השופט י’ עמית (13.08.2018)), ומקל וחומר אתה למד, כי האסירים הביטחוניים עלולים לנקוט בפעילות זו כאשר הם מצויים מחוץ לכתלי בית הכלא, וכי הרחקתם ובידודם של אסירים המרצים עונשים בגין עבירות ביטחון מהסביבה האידיאולוגית והארגונית בה הם היו חברים, מגבילה את קשריהם עם גורמים אלה ובכך יש כדי לנטרל סיכונים אפשריים לביטחון המדינה.

מכאן, שההסדר שנקבע בפקודות הנציבות, שלפיו ככלל, לא תותר חופשה ”רגילה” לאסירים ביטחוניים, עשוי להקטין את הסיכון לביטחון המדינה באופן משמעותי, בכך שיפחת המגע של גורמים בעלי זיקה לארגוני טרור עם פעילים מארגונים אלה, לרבות באמצעות העברת מסרים, חיזוק מוראלי, ותכנון עבירות ביטחון נוספות. אמנם, ההסדר הקיים איננו שולל לחלוטין לאסירים ביטחוניים זיקה לגורמים מן החוץ (למשל: במקרים של ”חופשות מיוחדות”, או ביקורי משפחה), אולם דומה כי התנאים המחמירים שנקבעו בעניין זה לצורך מתן ”חופשה מיוחדת” לאסירים ביטחוניים והפיקוח המבוצע במסגרת כל מגע אחר של האסיר עם החוץ, נועדו להבטיח שליטה מלאה, ככל האפשר, על פעולותיו וקשריו של האסיר הביטחוני, באופן שיפחית באופן משמעותי את האפשרות כי הדבר יביא לסיכון ממשי של ביטחון המדינה. יתר על כן, במקרים אלו ”החופשה המיוחדת” ניתנת בשל אירועים ”חיצוניים”, ולא בשל נסיבות הקשורות באסיר, ככזה.

55. ביחס למבחן המשנה השני הרלבנטי – האמצעי שפגיעתו פחותה – ניתן לטעון כי העובדה שבמשך תקופה ארוכה המשיב הכיר באפשרות (שהייתה קבועה בפקודת החופשות) – לתת לאסירים ביטחוניים חופשות ”רגילות”, מלמדת כי יש בנמצא אמצעי חלופי המגשים את תכלית הפקודה, אשר פגיעתו פחותה. יחד עם זאת, בידוע הוא כי לרשות מוקנה מרחב תמרון להשגת התכלית החקיקתית, וכי היא רשאית לשנות נהלים והנחיות המיישמות את הוראות החוק. בנסיבות העניין שלפנינו, מכיוון שהמשיב מותיר עתה פתח ליציאת אסירים ביטחוניים ל”חופשה רגילה”, בכפוף לשינוי סיווג, ובהינתן כי התנאים לשינוי סיווג זה דומים בעיקרם לתנאים הקבועים בסעיף 1.4 לפקודת החופשות (אשר המערערים עצמם טענו כי הוא חל בנסיבות העניין), דומה כי ההסדר שנקבע בפקודות הנציבות איננו שונה באופן מהותי מההסדר שקדם לתיקון פקודת החופשות, ובכל מקרה, איננו מוצא כאמור כי הוא פוגעני יתר על המידה בזכויותיו כאסיר בטחוני.

56. במסגרת מבחן המשנה השלישי, המידתיות במובנה הצר, יש לבחון אם מתקיים יחס ראוי בין התועלת הצומחת מהגשמת המטרה לבין הפגיעה בזכויות הפרט הנלווית לה. בנסיבות העניין שלפנינו, הרי שעל אף שהגבלת העילות לאישור חופשה לאסירים ביטחוניים גדורה רק ל”טעמים מיוחדים”, הרי שכאמור פתוחה בפניהם האפשרות לשנות את סיווגם, ככל שיש לכך הצדקה, ואם יקרה כאמור – הם עשויים לזכות בטובות הנאה שונות, לרבות חופשה ”רגילה”. לצד זאת, יש ליתן את הדעת לכך שלאסירים ביטחוניים שביצעו עבירות על רקע אידיאולוגי ואשר יש להם פעמים רבות קשרים עם ארגונים בלתי חוקיים ”קיים בדרך כלל פוטנציאל ממשי לסיכון ביטחון המדינה בכלל ולסיכון הסדר והמשמעת בבתי הסוהר בפרט” (סעיף 1(ב) לפקודת אסירים ביטחוניים; ראו גם עניין קונטאר, בעמ’ 500-501; עניין יונס, פסקה 73).

כפי שפורט בפסק דין זה, מאפיינים אלה מצדיקים פעמים רבות הצבת הגבלות משמעותיות על אסירים ביטחוניים, בייחוד בכל הנוגע לקשר עם גורמים המצויים מחוץ לכתלי בית הסוהר.

הנה כי כן, הטעם להגבלה זו נובע מטעמים ענייניים, ביניהם צרכיו של המשיב לשמור על הסדר והביטחון בתוך בית הכלא, וכן מהכרה במסוכנות היתירה הנשקפת מאסירים מסוג זה לשלום הציבור וביטחוננו. ההסדר הקיים מאזן לפיכך את אי-השוויון בין אוכלוסיות האסירים בכך שהוא מאפשר מתן חופשות לאסירים שנשללה מהם מסוכנותם, בכפוף לתנאים המנויים בפקודת החופשות ובפקודת הסיווג.

58. הנה כי כן, לעמדת המדינה, הסדר גורף בדבר מתן האפשרות לקשר טלפוני לאסירים ביטחוניים, בתדירות מספקת כמבוקש בעתירה המתוקנת דן, סותר "את התכליות של הגבלת קשריהם של אסירים ביטחוניים עם העולם שמחוץ לבית הכלא, כפי שנקבעו בפקודת נציבות שירות בתי הסוהר מס' 03.02.00, שכותרתה: "כללים ביחס לאסירים ביטחוניים" (החלטת בית המשפט הנכבד בעתירה דן מיום 1.12.20).

59. דברים אלו, והטעמים הביטחוניים העומדים בבסיס הכלל לפיו לא יתאפשר לאסירים ביטחוניים קשר טלפוני עם החוץ, יפים **ביתר שאת** ביחס לבקשת העותרים לאפשר לאסירים ביטחוניים לקיים קשר עם בני משפחותיהם באמצעי של היוועדות חזותית, אשר שימוש בו טומן בחובו אף פוטנציאל משמעותי יותר לפגיעה בביטחון המדינה.

כך, למשל, באמצעי זה ניתן להעביר או לקבל מסרים שעלולים לפגוע בביטחון המדינה ביתר קלות, ויתר על כן, לא הרי היוועדות חזותית שנעשה בה שימוש בבית המשפט שלא ניתן לצלמה, להעתיקה ולעשות בה שימוש, כשיחה חזותית של אסיר בטחוני עם בני משפחתו משטחי האזור אשר ניתן להפיצה ברבים באמצעות הקלטה והעברת תמונה וכיו"ב.

60. בהקשר זה, יצוין כי לאסירים פליליים (גם תושבי אזור) שלא קיבלו ביקורי משפחות בתקופת הסגר האחרון, כמו גם בעת הנוכחית, ניתנת האפשרות לקיים שיחת וידאו עם בני משפחותיהם, אחת לחודש (תוך שלגבי אסירים פליליים כאמור אך בעלי עבר ביטחוני, הדבר מתאפשר אך ורק בכפוף לחוות דעת גורמי המודיעין ואישור מפקד בית הסוהר).

אולם בהקשר זה, נשוב ונציין, כפי שפורט לעיל בהרחבה, כי קבוצת האסירים הביטחוניים הוכרה בפסיקתו של בית המשפט הנכבד כקבוצת נבחנת לצורך תנאי מאסר שונים, **ובפרט באשר לקשרים עם החוץ**. לרבות בכל הנוגע לקיומן של שיחות טלפוניות, נוכח המסוכנות הגלומה בהם. דברים אלו יפים כאמור גם בעת החירום הנוכחית, שאינה מאיינת את השוני הרלבנטי בעניינם של אסירים ביטחוניים בין היתר לעניין קיומו של קשר עם החוץ; וזאת אף ביתר שאת ביחס לקשר עם חוץ באמצעות אמצעי של היוועדות חזותית.

61. עוד יוער, בהקשר זה, כי גם בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 1.12.20 בהליך דן בדבר הגשת עתירה מתוקנת צוינה האפשרות של "קשר טלפוני" – **ככל שהדבר אינו סותר כאמור**

את התכליות של הגבלת קשריהם של אסירים ביטחוניים עם העולם שמחוץ לכלא –
וודאי לא בחלופה טכנולוגית אחרת, כדוגמת היוועדות חזותית.

62. מעבר לכל האמור, גם דין הטענות בעניין שלילת קשר עם החוץ של האסירים הביטחוניים – להידחות.

63. **ראשית**, במוקד טענות העותרים בעניין קיומו של קשר טלפוני עומדת הגבלת כניסת תושבי חוץ לישראל לשם ביקורי המשפחות בבתי הסוהר בתקופת משבר הקורונה.

64. תחילה, יוזכר בתמצית בלבד, **שכן הדבר אינו נתקף בעתירה**, כי בכל הנוגע לאסירים שפוטים, ובכלל זה אסירים ביטחוניים, קבלת ביקורים הם טובת הנאה, הכפופה לשיקול דעתם של הגורמים המוסמכים בשירות בתי הסוהר. וראו, למשל, פסק דינו של כב' השופט סולברג ברע"ב 3235/16 חייא נ' שירות בתי הסוהר (פורסם באר"ש, 28.6.16), "ככלל, אין לאסיר זכות קנויה לביקורים בהיותו בכלא. מדובר בהטבה הנתונה לשיקול דעתו של שירות בתי הסוהר, בהתאם לשיקולים ולתנאים שנקבעו לכך". ביחס לאסירים ביטחוניים, ראו בג"ץ 6314/17 נמנס נ' ממשלת ישראל (פורסם באר"ש, 4.6.19), שענינו היה במניעת כניסת מבקרים מרצועת עזה, בו נקבע כי "במקרה שלפנינו כלל לא נפגעה זכות חוקתית מוגנת, שהרי לאסירים ובני משפחותיהם לא עומדת זכות קנויה לביקורים, ומכאן שאין הצדקה לפרשנות המוציאה מגדרי התכלית הביטחונית הרלוונטית שיקולי ביטחון "חיצוניים" לאסיר" (בפסקה 10 לפסק-דינו של כב' השופט הנדל).

בנוסף, לא למותר לשוב ולציין, כי תכליתן של הגבלות הביקורים בתקופת משבר הקורונה היא מניעת התפשטות המגפה במתקני הכליאה והגנה על שלומם של אוכלוסיית המוחזקים בהם ואנשי הסגל.

65. מכל מקום, יודגש, כפי שפורט לעיל, כי אין מדובר במגבלות שהוטלו באופן רציף לאורך השנה האחרונה, אלא כמפורט לעיל, **במשך תקופות ממושכות חודשו הביקורים (במגבלות שנקבעו), ואסירים ביטחוניים רבים תושבי האזור, כמו גם בני המשפחה האסירים של העותרים 1 ו-3, קיבלו כאמור ביקורי בני משפחות.**

זאת ועוד, כמוסבר לעיל, גם בעת הנוכחית בה נכון לעת הזו לא חודשו הביקורים מהאזור, מטעמים ענייניים על בסיס התרחבות התחלואה בשטחי איו"ש בעיקר, הדבר נבחן באופן תדיר על-ידי הגורמים המוסמכים בשירות בתי הסוהר, בהתאם למכלול הנתונים הרלבנטיים.

יחד עם זאת, נשוב ונציין, כי לאסירים תושבי אזור הותר לקבל ביקור של מבקר תושב ישראל בדרגת קרבה ראשונה (או באישור חריג של מפקד בדרגת קרבה שניה).

66. כן יצוין, בהקשר זה, כי סעיף 47(ב) לפקודת בתי הסוהר קובע כי "מותר להרשות" לאסיר שפוט ביקורים כל חודשיים; ובטרם משבר הקורונה ביקורי בני המשפחות של תושבי הרשות המאורגנים באמצעות הצלב האדום התממשו בשגרה ככלל, אחת לחודש. כך, גם בעת שיגרה, ובלי קשר למשבר הקורונה, אין מדובר בביקורים תכופים ובקשר יומיומי.
67. **שנית**, הוראות סעיף 19 לפקודת אסירים ביטחוניים בעניין קשר טלפוני של אסירים ועצורים ביטחוניים הקובעות חריג לכלל האוסר על שיחות טלפוניות בעניין טעמים הומניטאריים מיוחדים, ממשיכות לחול.
- כמו כן, כאמור לעיל, באפשרותו של אסיר ביטחוני שהגיש בקשה פרטנית וסורב, לפנות ולהגיש עתירת אסיר פרטנית בעניין זה.
- עוד יוזכר כי במסגרת ההליכים בעתירה דן (במתכונתה הקודמת והמקורית), בשים לב להחלטת בית המשפט הנכבד, ניתנה האפשרות לקיום שיחה חד-פעמית לכלל האסירים והעצורים הביטחוניים **בתקופת הרמדאן**.
68. **שלישית**, גם בעת הזו, נשמרת האפשרות לקיומם של ביקורי מבקרים רשמיים וכן ביקורי צלב אדום בבתי הסוהר, בכפוף להנחיות בריאותיות. כמו כן, מתאפשרת גם כניסת עורכי דין לצורך מתן שירות מקצועי.
69. **רביעית**, עומדת לאסירים ועצורים ביטחוניים האפשרות להעביר באמצעות גורמי הכלא דברי דואר.
- בעניין זה, יצוין כי מקמ"ט דואר במינהל האזרחי נמסר כי בימים אלו העברת הדואר אל הרשות הפלסטינית ומהרשות הפלסטינית מתקיימת כסדרה. כמו כן, ככל הידוע, חלוקת הדואר הפנימית בתוך הרשות הפלסטינית גם היא מתנהלת כסדרה.
70. **חמישית**, בנוסף להסדרים שהוזכרו לעיל ויצוינו להלן, תתאפשר שיחה טלפונית חד-פעמית בת חמש דקות לבן משפחה בדרגת קרבה ראשונה לאסירים ביטחוניים תושבי אזור המוחזקים במר"ש (מתקן רפואי שב"ס), וכן לאסירות ביטחוניות תושבות אזור, וזאת בכפוף לאישור גורמי המודיעין בשב"ס וגורמי הביטחון, ותוך שהשיחה תבוצע בנוכחות סוהר דובר ערבית.
71. נוכח כל האמור לעיל, לעמדת המדינה, דינן של הטענות בעניין שלילת הקשר עם החוץ וניתוק מן העולם החיצון לאורך זמן – להידחות, ואין בהן כדי להצדיק מתן אפשרות גורפת לכלל האסירים הביטחוניים לקיים קשר טלפוני סדיר, על כל המשמעויות המרחיקות לכת שטמונות בכך מבחינת ביטחון המדינה.

72. **אשר לסעד השני**, בעניין שיחות טלפוניות של אסירים ביטחוניים שנמצאו כחיוביים לנגיף או שבאו במגע עם חולה מאומת, המשיבים ישובו ויציינו, בהתאם לאמור בהודעתם מיום 3.5.20 בהליך דנן, כי אין מניעה לאפשר לעצורים ואסירים ביטחוניים המצויים במשמורת שב"ס, שיחת טלפון חד-פעמית קצרה לבן משפחה מקרבה ראשונה במקרה בו יתברר כי כלוא חלה בקורונה או נדרש לבידוד מחמת מגע עם חולה מאומת בקורונה. זאת, בהעדר מניעה ביטחונית פרטנית קונקרטיית אחרת ולהסדרה המתאימה לגבי אופן ביצוע השיחה בידי שב"ס (ובסייגים שפורטו בהודעה מיום 3.5.20 בעניין עצורים ביטחוניים המצויים בהליכי חקירה, ואסירים ביטחוניים תושבי עזה המשתייכים לחמאס); וכן בכפוף להגשת בקשה על-ידי האסיר בהתאם להוראות סעיף 19 לפקודת האסירים הביטחוניים.

73. **אשר לסעד השלישי**, בעניין קשר טלפוני עם בני המשפחה של אוכלוסיית העצורים והאסירים הביטחוניים הקטינים, יצוין כאמור לעיל, כי למוחזקים בבית הסוהר דמון (כ- 24 עצורים ואסירים ביטחוניים קטינים נכון למועד כתיבת שורות אלה) ניתנות שיחות טלפוניות לבני משפחה גם בעת הזו במסגרת הפיילוט שנערך, ובכפוף למגבלות ולתנאים במסגרתו.

בנוסף, כאמור לעיל, וכאמור בהודעות המדינה במסגרת העתירה המקורית, גם בתקופה הנוכחית חל הסדר מיוחד המאפשר לכלואים ביטחוניים קטינים לשוחח עם בני משפחותיהם בטלפון אחת לשבועיים, כתחליף לביקורים הסדירים, בתנאים שפורטו בהודעות המדינה.

74. המשיבים יטענו, כי הסדר כאמור מאזן בין ההכרח שבשמירה על שלום הציבור וביטחונן, כמו גם בטחון המדינה, לבין הצורך שבמתן אפשרות לכלואים קטינים שבמשמורתו לשמור על קשר עם בני משפחותיהם, ואינו מגלה כל עילה להתערבותו של בית משפט הנכבד.

75. מכל מקום, אשר לטענת העותרים בעניין הרחבת ההסדר כך שתדירות הקשר הטלפוני לכלל האסירים הקטינים תהא במתכונתו של הפיילוט באגפי הקטינים בכלא דמון, יצוין כי אך לאחרונה במסגרת פסק הדין ברע"ב 4557/20 פלוני נ' שירות בתי הסוהר (פורסם באר"ש, 20.10.10) (צורף לעתירה כנספח 5/ע), נמחקה בקשת רשות ערעור במסגרתה התבקש להחריג אסירים ביטחוניים קטינים מיתר הכלואים הביטחוניים, בייחוד לעניין קיום קשר טלפוני סדיר עם בני משפחותיהם מבין כותלי בית הסוהר, במנותק מהפיילוט שמקיים המשיב בענינם של האסירים הביטחוניים הקטינים המוחזקים בבית סוהר "דמון", תוך שנקבע כלדקמן:

"עניינה של בקשת הרשות לערער על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (כבוד השופט י' בן חמו) מיום 16.4.2020, שעל-פיה נדחתה עתירה שהגיש המבקש, קטין, שבגדרה ביקש להורות למשיב לאפשר לו לקיים קשר טלפוני עם בני משפחתו מבין כותלי בית הסוהר, על אף היותו אסיר בטחוני. בינתיים השתחרר המבקש ממאסרו, והלכה למעשה בקשתו מתיתרת.

על כל פנים, למקרא הבקשה והתגובה, ולמשמע דברי ב"כ הצדדים, הבהרנו כי דינה של הבקשה, כעמדת המשיב, למחיקה, אך זאת בד בבד עם הדברים שלהלן.

בעת הזאת מתקיים 'פיילוט' לגבי מתן קשר טלפוני לאסירים ביטחוניים קטינים בבית הסוהר "דמון". הפיילוט החל בחודש יולי 2019 באגף אחד, והורחב בחודש מרץ 2020 לאגף שני. מדובר ב-3 שיחות בשבוע לבני משפחה גרעינית, 15 דקות לשיחה. נכון להיום, טרם נעשה סיכום של כלל ההיבטים הנוגעים להפעלתו של ה'פיילוט' עם כל הגורמים הרלבנטיים. ברור שהדבר כרוך בהיבטים של ביטחון הציבור, ביטחון המדינה ועוד. המבקשים להצטרף הגישו חוות דעת בדגש על היבט בריאות הנפש. ישנם כמובן גם היבטים תפעוליים, אופרטיביים, אשר מצריכים שיתוף פעולה הדוק בין גורמים רבים, בשב"ס ומחוצה לו. לבד מן האמור לעיל, נמסר על-ידי ב"כ המשיב, כי נגיף הקורונה מצריך לעת הזאת נתח גדול וחשוב מהקשב הארגוני. ההתמודדות של שב"ס עם מניעת התפשטות הנגיף בבתי הסוהר, מצריכה משאבים ומלאכה רבה.

רשמנו אפוא לפנינו את אשר נעשה עד כה בשב"ס, ואת אשר עתיד עוד להעשות; הצפי הוא לסיכום הפיילוט בתוך מספר חודשים.

כמבוקש וכמוסכם, ובהינתן האמור לעיל, נמחקת הבקשה בזאת."

76. הנה כי כן, סוגיה זו של הרחבת הפיילוט (ובענייננו התדירות הקבועה בו) לשאר האסירים הקטינים הביטחוניים שאינם מוחזקים בבית סוהר דמון נדונה אך לאחרונה ובקשת רשות ערעור בעניין זה נמחקה כאמור. גם מן הטעם הזה, דינו של הסעד השלישי שהתבקש על-ידי העותרים – להידחות.

77. נוכח כל האמור, המדינה תטען כי דינה של העתירה להידחות על-הסף ולגופה.

78. העובדות המפורטות בתגובה זו בכל הנוגע להערכות שב"ס בתקופת הקורונה ולתמונת המצב העדכנית לרבות ההנחיות שבתוקף, נתמכות בתצהירו של סגן גונדר אשר יפרח, המשמש בתפקיד ראש ענף מבצעים בחטיבת הביטחון בשירות בתי הסוהר.

79. העובדות בסעיפים 10-14 נתמכות בתצהירו של מר בנימין בנימיני, המשמש בתפקיד מנהל תחום מחקר במרכז הלאומי לבקרת מחלות במשרד הבריאות.

80. העובדות בסעיף 69 (פסקה שניה) נתמכות בתצהירו של מר דוד כהן, המשמש בתפקיד קמ"ט דואר במינהל האזרחי.

היום, י"ז באדר תשפ"א

01 במרץ 2021

ענת גולדשטיין, עו"ד

סגנית בכירה במחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה

עמרי אפשטיין, עו"ד

סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים

בפרקליטות המדינה